

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček, račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.—. Za član-
ne izvod Din 1.—.

Oglasi po ceniku.

Telefon štev. 3478.

„Cankarjeva družba“

živ spomenik hlapcev Jernejev, svo-
jemu Ivanu Cankarju.

Knjige, ki jih dobe letos člani Cankarjeve družbe, se že tiskajo.

Letos je že drugo leto, kar se dviga ta živ spomenik slovenskega proletarijata Ivanu Cankarju in govori vsemu delavstvu v Sloveniji, v Jugoslaviji in po celem svetu, kjer koli ima svoje člane, v Argentini, v Braziliji, v Združenih državah, v Nemčiji, v Avstriji, v Belgiji, na Francoskem, da si more priboriti svoje pravice predvsem z izobrazbo. In Cankarjeva družba seje proletarsko izobrazbo med svoje člane. Ker pa je dandanes bolj kakor kdaj poprej nujno, da se vsak delavec izobrazi in preobrazi s proletarsko miselnostjo, z miselnostjo človeškega dostojanstva, je potrebno, da je

vsak delavec član Cankarjeve družbe.

Članarina Din 20 na leto je tako malenkostna, da jo zmore vsakdo, če le hoče. Povdarjamo:

če le hoče,

in naj bo njegov zaslužek še tako majhen. Gre le za to, če hoče čitati knjige Cankarjeve družbe, ki prinašajo poučilo in zabavno čtivo, pisano v proletarskem duhu? Če se hoče izobraziti, če ima voljo, da se izobrazi, potem ne bo obračal Din 20 in premišljal, ali jih težko ali lahko odšteje; odštel jih bo. Ker s tem bo pokazal, da je v njem proletarska zavest, ki mu veka, da mora sam s svojimi žrtvami, s svojo voljo in s svojim hotenjem krčiti pot do cilja.

S tem, da postane član Cankarjeve družbe, je pa že tudi pokazal, da se zaveda, da je v današnji družbi hlapec Jernej, ki išče svojo pravico.

Letos, v drugem letu obstoja Cankarjeve družbe, je zavedno delavstvo že pokazalo, da se dobro zaveda veličine te ustanove. Že, ko to pišemo, je število članov od lanskega števila prekoračeno. Jasen znak, da je delavstvo svojo Cankarjevo družbo (baš ker jo je ono samo ustanovilo) objelo z vso ljubeznijo in zavestjo in s tem pokazalo, da je njegova.

Strokovno organiziranega delavstva v Sloveniji, priključenega Strokovni komisiji, je 11 tisoč. Članov Cankarjeve družbe pa nad 5000.

Ta številka jasno govori, da je še vseeno precej nezavednosti med strokovno organiziranim delavstvom, ki jo je treba čimprej odpraviti. Komaj polovico tega članstva šteje še Cankarjeva družba. To pomeni, da je komaj polovico od 11 tisoč organiziranih delavcev tako zavednih, da se zavedajo velikega pomena samoizobrazbe. Moralo pa bi se tega zavedati vseh 11 tisoč. Vsi ti bi morali izpolniti svojo dolžnost. Vsak bi si moral za letnih Din 20 naročiti 4 krasne knjige Cankarjeve družbe, da dvignemo čim višje živ spomenik Ivanu Cankarju.

Kot rečeno, knjige za letošnjo izdajo se že tiskajo. Povemo to sedaj še enkrat zato, da se še vsi tisti strokovno organizirani sodrugji(žice), ki še niso člani Cankarjeve družbe, priglase in vpišejo.

Funkcionarji strokovnih organizacij in delavski zaupniki, tu je tudi polje Vašega delovanja. Tudi to spada k delu za strokovno organizacijo. Kajti strokovna organizacija je moč, a ta moč je tem večja, čim bolj proletarsko izobraženi so njeni

Strokovna organizacija je čuvaj in varstvo pred nevihtami in ujmani. Zato vsi pod njeno streho, pod njeno varstvo, pod mogočno streho organiziranega, strnjenege gesla: „MI“

Našička tovarna tanina in žaga na paro hoče znižati mezde za 8 1/2 %. Organizacije: Savez metalških radnika, Savez drveljskih radnika, Savez privatnih nameštenika, Opći radnički savez in naša vrhovna inštanca URSSJ so dale vedeti, da tega ne dovolijo. — Nastajajo časi, ko bo moč strokovne organizacije odločala, ali bo delavstvo še slabejše plačano, kakor je že, ali da obvelja volja delavcev.

Usnjarski delavci v usnjarski tovarni d. d. v Zagrebu so v četrtek, 21. t. m. stopili v stavko.

člani. Zato opozarjajte člane, agitirajte, pozivljajte jih, da se vpišejo.

Kjer ni poverjenikov, obrnite se v Ljubljano na naslov: Cankarjeva družba, poštni predal 390 in zahtevajte bloke.

Iz posameznih »jazov« združeni in organizirani »MI« mora ustvar-

jati velika dela. Zato je naloga tega močnega »MI«, da ustvari velik, dosedaj neviden spomenik Ivanu Cankarju, pisatelju »Hlapca Jerneja in njegove pravice«, »Kurenta«, »Kralja na Betajnovi«... da bomo pokazali s tem vsemu svetu, da smo to resnično »MI« in resnični »MI«.

Rudarsko pokojninsko zavarovanje pred polomom.

Ako je imela katerakoli panoga delavstva po prevratu prestat težke preizkušnje, potem so bili naši rudarji gotovo med prvimi. Ne samo nevarnost dela, katera ogroža dan-dnevno njih zdravje in življenje, nastopajo od leta 1924, dalje razne krize v premogovni industriji, predvsem pa racionalizacija dela, kar povzroča vedno pomanjkanje premogovnih naročil in s tem v zvezi praznovnih šilhtov ter odpusta delavstva iz službe.

Ne samo to, da naš rudar s stalnostjo svoje zaposlitve sedaj ne more več računati, on je s tem tudi v nevarnosti, da zgubi vse svoje pravice pri pokojninskem zavarovanju. Kako žalostno je videti danes rudarja, ki je vse svoje zdravje in fizične sile žrtvoval v prid podjetja skozi 20 in več let, pa pride naenkrat razglas: vsled pomanjkanja naročil smo primorani obratovanje omejiti in se z današnjim dnem odpove služba tolikemu in tolikemu številu delavstva. — Kako grozno učinkuje to na tistega, ki je ves čas svoje delovne dobe plačeval od svojega skromnega zaslužka za svoje starostno zavarovanje v pričakovanju,

da bo vsaj za tistih par dni življenja, ko ga bo gospodar kapitalizem iz dela izločil, imel vsaj nekaj za skromno preživljanje, a se mu z zakonom, ako še ni 70% delanezmožen, po preteku 6 mesecev vse pridobljene pravice vzamejo.

Človek že skoro ne more najti izraza za to zakonito krivico, ki ji ni v nobeni evropski državi primere, in ki se že godi tisočim naših prizadetih rudarjev, a ostalim pa še grozi.

Pa ne samo s te strani se godi rudarjem težka krivica. Ne! S pravilnikom o bratovskih skladnicah, stopivšim v veljavo s 1. jan. 1925, se tudi ni poskrbelo za višino prispevkov odgovarjajočim dajatvam. Bratovske skladnice so po njem dobile težko obremenitev, v obliki, po prejšnjih pravilih pridobljenih pravic zavarovancev, a niso pa dobile valoriziranega od njih vplačanega premoženja nazaj. Če bi se to premoženje valoriziralo po predvojni vrednosti 14 milijonov zlatih kron, bi morale imeti bratovske skladnice s 1. jan. 1925 — 125 milijonov dinarjev, namesto 10 milijonov.

Z ene strani ta krivda, a z druge pa to, da se je krog upokojencev od

1. jan. 1925 dvignil od 0 do 1. avgusta 1930 na 1246. To je v 5 letih več kakor prej v 20 letih. Predčasna iznemoglost, povzročena vsled slabe prehrane, vedno napornejšega dela, predvsem pa oziri na izgubo pravic pri vedno se ponavljajočih redukcijah, so glavni povzročilci visokega števila upokojitev. S tem in pa v zvezi z vedno ostrejšo racionalizacijo dela se krog plačujočih članov vedno manjša in s tem v zvezi pa tudi dohodki pokojninske blagajne.

To stanje je privedlo že tako daleč, da tekoči dohodki že več izdatkov ne krijejo ter obstoja nevarnost, da bo to zavarovanje v doglednem času sploh moralo likvidirati.

Da se ta katastrofa prepreči, je Zveza rudarjev Jugoslavije sklicala v nedeljo, dne 10. avgusta, v Delavskem domu v Trbovljah konferenco vseh rudarskih in plavžarskih zastopnikov, kateri so po izčrpnem poročilu s. F. Šoberja kot podpredsednika glavnega upravnega odbora Glavne bratovske skladnice sprejeli soglasno sledečo resolucijo in jo poslali ministrstvu za šume in rude:

RESOLUCIJA.

Zastopniki rudarskega in plavžarskega delavstva Dravske banovine, zbrani na skupni konferenci v Trbovljah dne 10. avgusta 1930, so ugotovili, po zaslišanju poročila o položaju pokojninske blagajne bratovske skladnice:

1. Da se nahaja pokojninska blagajna Glavne bratovske skladnice v Ljubljani, ki nasleduje pokojninske zavode, ki že obstojajo od 40 do 70 let, na robu propada.

2. Da je zakrivila to stanje med drugim tudi devalvacija valute, vsled katere so izgubile bratovske skladnice v Sloveniji nad 150 milijonov dinarjev sedanje vrednosti in da država tu doslej ni podvela nikake sanacijske akcije.

3. Da je povzročilo to stanje dejstvo, da po pravilniku Glavne bratovske skladnice ni soglasja med prispevki in dajatvami. Vsled tega zahtevajo:

1. Da se izvede sanacija težko ogrožene pokojninske blagajne bratov. skladnic z državnimi sredstvi.

2. Da se izboljša s posebnim zakonom čimprej pravilnik o bratovskih skladnicah, pri čemer pa naj se predvsem upoštevajo predlogi delavstva, podani po delavski delegaciji v glavnem upravnem odboru.

Nameščenci Delavskih zbornic in strokovne organizacije.

Nameščenci Del. zbornic ne smejo imeti funkcij v strok. organizacijah?

Te dni je objavilo časopisje vsebino naredbe ministra socialne politike, s katero se baje prepoveduje nameščencem Delavskih zbornic sodelovanje v strokovnih organizacijah kot funkcionarji. Nam besedilo odredbe ni znano, listi pa poročajo naslednje:

Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja je obvestilo vse delavske zbornice v državi, da uradniki (tajniki, ravnatelji, konceptni in manipulativni uradniki, uslužbenci, služitelji in poverjeniki zbornice ne smejo biti istočasno funkcionarji de-Kleinmayer & Bamberg, Ljubljana, primer, da so v zbornici taki uslužbenci, ki so istočasno tudi funkcionarji tega ali onega delavskega sindikata, je potrebno, da se s takim uslužbencem prekine vsak službeni odnosaj, ako do 20. t. m. ne bi podal ostavke funkcionarjev v delavskih sindikalnih organizacijah. O izvršitvi te odredbe jo potrebno poslati g. ministru, poročilo pa kasneje do dne 25. avgusta.

V tej objavi je naredba tako razumeti, kakor da bi nameščenci delavskih zbornic sploh ne smeli sodelovati v strokovnih organizacijah.

Po našem skromnem mnenju hoče odredba le preprečiti, da bi nameščenci delavskih zbornic vršili kot nameščenci funkcije strokovnih organizacij, t. j., namesto poslov v delavskih zbornicah poše v strokovnih organizacijah. Dočim tem nameščenem ni zabranjeno delati izven svojega uradnega poslovanja, torej ob svojem prostem času kot odborniki, to je funkcionarji v strokovnih organizacijah, ker to sodelovanje utegne le ugodno vplivati na razvoj, na medsebojne odnose, zlasti pa tudi zdravo umevanje socialnopolitičnih in družabnih razmer sploh.

Minister socialne politike je vsakakor hotel doseči s svojo naredbo to in so po našem mnenju vesti o namenu odredbe, ki krožijo po časopisu, le preveč površne.

Samo izkoriščavanje.

(Dopis.)

V zadnji številki »Delavca« ste priobčili majhen prizor iz drame, kako nekateri apotekarji izkoriščajo recepte bolniške blagajne in s tem seveda delavca-bolnika.

Proti 18 lekarnarjem so vložene ovadbe — kakor sem videl iz dnevnega časopisa — ker so revizije pokazale, da se najdejo lekarnarji, ki delavcu predpisano zdravilo »površno« ekspedirajo. 25 takih primerov je revizija dognala. To se pravi v 25 primerih se je delavca oškodovalo v njegovem zdravljenju. To je dognano. Pa se vsiljuje vprašanje in sumnja: Koliko primerov pa je, ki se jih ne more dognati, ozir. se jih ni utegnilo dognati?

Ali doživeli smo med tem nov »prizor«, nič manj nenavaden od zgoraj omenjenega.

»Savez apotekarskih saradnika, sekcija v Ljubljani, protestira v »Slovenca« proti postopanju Okrožnega urada, ker teh »površnosti« ni konstatiral strokovnjak in diplomiran farmacevt, nego »samo ljubljanski kemični institut«.

Bodi kakorkoli, ali je te lekarnarske »površnosti« konstatiral nediplomiran ali diplomiran strokovnjak, ali je bilo to konstatirano po predpisu novega apotekarskega zakona in pravilnika ali brez teh predpisov, res je in dokazano je, da so bila zdrava, ki jih je zdravnik predpisal, ekspedirana (dana bolniku) mnogo slabejša, torej manjvredna.

Ako je »Savezu apotekarskih saradnika, sekcija Ljubljana«, delavec, član OUZD, ki kupuje po receptu predpisano mu zdravilo v lekarni, ki je v prvi vrsti trgovsko podjetje, samo objekt in nič drugega, a njegova bolezen in ozdravitev samo vzporednega pomena, bodi. Svobodno vam soditi o pravilnem ali nepravilnem postopanju. Ali za nas, člane OUZD, ki plačujemo ta zdravila s svojim zaslužkom (mnogi z 2 Din urnine), svojim žuljavim zaslužkom, za nas pomeni ugotovitev teh »površnosti« nečuten zločin. Z našim zdravjem se igra tak apotekar, razumete, z našim, v korist (in ne v škodo) svojega podjetja.

To je neizbrisno dejstvo. Apotekar, ki dovoli v svoje lekarni take »površnosti«, ali če jih sam zagreši, ni dostojen, da vrši lekarniške posle. In — kakor se je ta ali oni obtoženec (lekarnar) pred sodiščem zagovarjal, češ, to »površnost« je zakrivil moj uslužbenec, farmacevt, moja uslužbenka, farmacevtka, — velja za takega uslužbenca isto, če je res on kriv. Mi, delavci po tovarnah, si bomo to dobro zapomnili.

Okrožni urad pa naj še strožje nastopa, ker tako ščiti zdravje delavcev, svojih članov. Najboljše pa bo, če ustanovi svojo lastno lekarno.

Tovarniški delavec, član OUZD.

Pripomba uredništva: »Savez apotekarskih saradnika, sekcija Ljubljana«, je poslala tudi uredništvu »Delavca« izjavo, kakršna je priobčena v »Slovenca«.

Kaj je napotilo organizacijo lekarniških sodelavcev, da se je zavzela za svoje šefe, a ni zaščitila svoje člane, farmacevte in

farmacevte, ne vemo. To naj člani »Saveza apotekarskih saradnika, sekcija Ljubljana« sami s svojim vodstvom uredijo in bomo budno pazili, kako bodo to uredili. Kajti pri nekaterih (takorekoč pri večini) obravnavah, so se lastniki lekarn izgovarjali na svoje saradnike, češ, to in ono »površnost« je zakrivil ta farmacevt, ona farmacevtka itd. Ako je to res, potem seve tak »apote-

karski saradnik in saradnica« nima kvalifikacije ekspedirati zdravil.

Ker ima za delavstvo ta nečedna afera globok pomen (gre za zdravje bolnika-delavca), bomo v eni prihodnjih števil objavili vse lekarnice, kjer so se dogajale te »površnosti« in — če bodo od lekarnarjev obdolženi saradniki na obdolžitve molčali — tudi dotične saradnike.

Ali nabirate člane za Cankarjevo družbo?

Letos bodo še lepše knjige. Vsak čitatelj »Delavske Politike« naj bo član »Cankarjeve družbe«, ki je naš ponos. S tem pokaže tudi svojo zavednost.

STROKOVNI VESTNIK.

Sekcija težke železne industrije Jesenice.

V petek, dne 15. avgusta, se je vršilo zborovanje valjarjev Javornika, katero je bilo dobro obiskano, in sicer dopoldne ob 9. uri v Delavskem domu na Savi. Na sestanku je poročal sodrug Jeram o splošnem položaju. Zelo je razburilo navzoče sodruge poročilo s. Jerama, ki je omenil, da mu je g. ravnatelj Dostal naročil, naj delavstvu pove, da bo tudi tovarna tako postopala, kakor delavci, ki niso hoteli delati v petek, 15. avgusta, na praznik, brez 100 odstotne doklade. G. ravnatelj Dostal je izjavil, da bo delavstvo podjetje večkrat potrebovalo v pomoč — kakor podjetje delavstvo. No, Jeram je s tem opravil le svojo dolžnost, da je naročeno povedal, g. ravnatelju pa povemo, da mi nismo vajeni takih groženj, čeprav je naglašal, zakaj pa se v Celju pri g. Westnu isti dan dela brez 100 odstotne doklade. Zakaj se je tam delalo, vemo. Zato, ker delavstvo ni organizirano, isto delavstvo pa je pred kratkim imelo skrajšan delovni čas v tednu, sedaj pa dela zopet na praznike in brez opravljene 100 odstotne doklade. Če je delavstvo v Celju tako ponižno in nevedno, nam je žal. Jeseniški kovinarji pa se bomo držali svoje pogodbe in če je g. ravnatelj Dostal predrago plačati 100 odstotkov za dela ob praznikih in nedeljah, bomo pa take dneve počivali, pa mirna Bosna. Gosp. ravnatelj Dostal ne sme misliti, da je naš edini in najvišji ideal večno garanje v tovarni. O, ne; mi imamo, kakor vsak človek, tudi še druge ideale. Izjave gosp. ravnatelja pa velja zapomniti. Zatorej še čvrsteje strnimo svoje vrste v obrambo!

Dobrava.

V nedeljo 17. avgusta 1930 dopoldne ob 9. uri smo imeli članski sestanek članov na Dobravi v društvenem prostoru pri Urbanu, na katerem sta poročala sodruga Jeram in Zugwitz. O splošnem položaju je poročal sodrug Jeram ter med drugim pojasnil, da je bil pozvan od ravnateljstva elektrodne tovarne na Dobravi, da naj posamezniki, o katerih je ravnateljstvo zoznalo, da imajo še stike s prejšnjim ravnateljem Beckerjem, te stike prekinijo, sicer se jih bo odpustilo, ker ne more biti dopustno, da bi kdo izdajal tajnosti tovarne nekemu, ki s podjetjem nima nič več skupnega in zasleduje svoje interese. Omenil je, da je podal izjavo, da se take posameznike ne bo vzel v zaščito in da, ako se ugotovi, da še kdo resnično vzdržuje zveze s prejšnjim ravnateljem ter izdaja tajnosti tovarne, da je odpust razumljiv.

Vesti, da bo bivši ravnatelj Becker kupil tovarno na Dobravi, so neresnične.

Jesenškim kovinarjem.

Z nepobitno resnico je sodrug Jeram v petek na sestanku valjarjev dne 15. avg. dokazal, kako žalostno je, toda resnično, kako brezbržno stojijo naši mnogi člani našemu združništvu nasproti, dasi bi moral vsak strokovno organiziran član vsaj vedeti, da je naše združništvo isto toliko važno za vse nas delavce, kakor strokovna organizacija, kajti naša delavska združila ima isti cilj in namen, delavstvu v vsakdanjih potrebah koristiti. Nima smisla, je naglasil Jeram, da enostransko zboljšavamo svoje življenske potrebe, ker naši izžemalci niso samo v tovarni, temveč tudi izven plotu tovarne si delavstvo s svojo solidarnostjo lahko izboljšava potom lastnih zadržug svoje življenje. Sodrugi! Res je to, strnimo se v že zgrajene naše zadržuge, predvsem v našo konzumno združgo in našo najpotrebnejšo združgo »Stan in Dom« itd. Res je, ne bodimo enostranski, bodimo čeli borci za svoj obstoj, zatorej vsi v združništvo, ki je res naš edini prijatelj in

naša prava hrbtnica vseh naših borb in težav.

Isto je naš veteran združništva sodrug Zugwitz na Dobravi dne 17. avgusta v kratkem, toda lepem govoru podkrepil namen in pomen združništva, kar upamo, da bodo dobri sodrugi prevedli v dejanja; kajti Zugwitz jim je jasno povedal, kaj je v moči delavstva, ako se delavstvo osamosvoji potom lastnega gospodarstva. Sodrugi, naj besede obeh govornikov na omenjenih sestankih ne ostanejo samo besede. Bodite močnejši in razumite čas, v katerem se nahajamo. Za trdo zasluženi lastni denar glave pokonci in glejte, kam ga nesete in kako nakupujete, da bo vaša delavska družina enkrat imela kaj od tega — iz skupnega lastništva... — Zadržnik.

Vsem strokovno organiziranim sodrugom na Jesenicah, Javorniku in Dobravi!

Sodrugi! Vi veste, že na sestankih se vam je tudi pojasnilo, kako je pri nas sedaj vse napeto s pritiskom za večjo storitev; mi tudi priznavamo, da je osemurni delovni osemurni delovni čas, toda ni pa smatrati osemurnika za to, da naj poginemo v osmih urah, kakor izgleda marsikateri zahteva obratnih vodstev. Vedite pa, da je tako, kakor je Cankar dejal: »Gospodar izmoli očenaš, hlapec pa cel rožnivec«; zatorej bodite disciplinirani, kakor imate navodila. Krivicam bomo našli izhod v skupnosti. Vztrajajte in ne pustite se zavajati od neorganiziranih neodgovornih elementov. Gospodi pa bomo že dopovedali, da ni krivde iskati pri delavcih, temveč v sistemu in načinu organizacije dela, o čemer bomo spregovorili na zaupniškem sestanku.

ZAHVALA.

Tem potom se najiskrenejše zahvaljujemo vsem, ki so spremili nam umrlega očeta Zima Ferdinanda na zadnji poti, osobito pa se zahvaljujemo pevskemu društvu »Sava« za korporativno udeležbo in pevsko žalostinke pred bolnico in na pokopališču. Se enkrat vsem najlepša hvala. — Žalujča rodbina: Terezija Zima, žena. Suzana, hčerka.

IZJAVA.

Podpisani izjavljamo, da ni res, kar sta mi izjavila o M. Plešnarju in A. Wostnerjevi Anton Lulik in Ivan Zver in kar sem jaz naprej govoril.

Roic Rudolf.

Zanimive konstatacije.

Huronski krik so zagnali v mesecu avgustu 1930. leta predstavniki narodnih socialistov in predstavniki krščanskih socialistov. Raznih »protestov« ni hotelo biti konec (oziroma noče biti konec). Pa zakaj? Jeram, predsednik podružnice Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije na Jesenicah je sklical članski sestanek podružnice. Krščanski socialci (da ne bo greha, 109 članov imajo baje) in narodni socialisti (ki pa jih niti 109 nimajo) svojih članov niso hoteli sklicati, niti se udeležiti sestanka SMRJ. Ker pa je po društvenem zakonu to prepovedano, jih Jeram ni pustil, da bi bili na članskem sestanku SMRJ, ker niso člani, a bi navzočnost nečlanov lahko povzročila pri oblasti neprijetne posledice.

To je prava Kolinska cikorija!

Zato je bil tisti huronski krik in protesti, češ, skupnega dela internacionalci (SMRJ na Jesenicah šteje 1200 članov) nočejo.

Kako si tistih nekaj ljudi predstavlja skupno delo, evo poslovnik narodne strokovne zveze, sprejet letos v maju mesecu.

Poslovnik.

§ 1. Odbor NSZ ustanovi sekcijo organizacijskih zaupnikov pod imenom klub organizacijskih zaupnikov NSZ Jesenice.

§ 2. Klub spada neposredno pod NSZ Jesenice.

§ 3. Organizacija kluba: V klub se volijo članov po uvidenosti in potrebi, klub voli iz svoje srede predsednika in zapisnikarja.

§ 4. Naloge kluba so: Zbira ves potreben material odboru in sicer: a) poročila natančno statistiko o produkciji v tovarni; b) stanje delavstva, koliko je zaposlenega v tovarni, v obratu in kje je organizirano itd.; c) kake higijenske in varnostne naprave so v obratu ter končno stoji odboru za vse informacije na razpolago.

§ 5. Načelnik oziroma predsednik je voljen iz zaupniškega zbora. Sklicuje zbor po potrebi. Sialno poročila odboru o delu kluba in za vse predloge odnosno nasvete je odboru on odgovoren. Na rednih običnih zbora on poroča o delu kluba.

§ 6. Zapisnikar vodi natančno zapisnik vsakega zbora, vsak zapisnik prebere na vsakem zboru. V slučaju odsotnega predsednika on vodi zbor in njegove posle.

§ 7. Zaupnik. Njegove naloge so, da izvršuje vse v § 4 naznačene točke, dalje: a) udeležuje se vseh sej oziroma zborov zaupnikov; b) zbira neumorno nove člane; c) pobira članarino za NSZ; d) pazi v vseh slučajih na čast svoje organizacije.

§ 8. Volitve: Volijo se zaupniki iz vseh obratov Save in Javornika na vsakem običnem zboru NSZ.

§ 9. Mandat zaupnikov prestane z lastnim odstopom, z izključitvijo ali vsled smrti.

§ 10. Izključitvi zaupnika klub s privolitvijo odbora NSZ.

§ 11. Kontrole o delu kluba ima le odbor NSZ. Vse ostalo delo kluba je v ozki zvezi z delom odbora NSZ.

Jesenice, dne 19. V. 1930.

Pečat.

Narodna strokovna Zveza na Jesenicah.

Vsak drug komentar je tukaj odveč.

Ker pa zgodovina ne molči, pogledimo, kako znajo krščanski socialisti voditi borbo v korist delavstva. Stavka I. 1904, katero so izzvali takrat krščanski socialisti, kako jo vodili in končali, pove spis, ki ga je založila Kranjska industrijska družba, a natisnila tiskarna Kleinmayer & Bamberg, Ljubljana, 1311-4. Glasi se:

Štrajk na Javorniku in na Jesenicah od 15. do 28. aprila 1904.

Ker sta od meseca marca dva tuja agitatorja krščanske socialne stranke izkušala naščuvati delavce na Javorniku in Savi pri Jesenicah zoper družbo in nemški kapital, sta dobila dne 15. aprila, po izplačilu mesečnega zaslužka za mesec marec, pri delavcih na Javorniku voljen posluh, ker so radi raznih okoliščin, ki jih je iskati v obratnih razmerah in pač tudi v manjši spretnosti mlajših delavcev na Javorniku, delavci v valjavnici na Savi-Jesenicah zaslužili več, kakor pa oni na Javorniku. Pri izplačilu dne 15. aprila se je nezadovoljnost na Javorniku že pri ponočni sili zaznala in zjutraj dne 16. aprila so vsi delavci na Javorniku ostavili delo, in to pri polnih pečeh.

Popoldne je prišla deputacija teh delavcev v pisarno ravnateljstva na Jesenicah, in ravnatelj Luckmann jim je v navzočnosti gospoda c. kr. okrajnega glavarja iz Radovljice razložil nedostojnost in nepostavnost njihovega postopanja, osobito, ker so nenadoma ostavili delo, ne da bi bili poprej izrazili kakršnokoli željo, dasiravno so po službenem redu obvezani na 14 dnevno odpoved; njihovo postopanje je tem kaznivše, ker stori družba gotovo vse mogoče, da bi izboljšala blagostanje svojih delavcev. Oni pripadajo bratovski skladnici, ki jim zagotavlja ne samo prosto zdravniško pomoč in zdravila ter bolnišči-

no, nego tudi oskrbnino za starost in onemoglost, eventualno penzijo njihovim vdovam in sirotam.

Okoliščina, da so delavci v valjavnih na Savi več zaslužili kakor oni na Javorniku, pa izvrša edino iz tega, ker so izurjeni delavci na Savi v mesecu marcu veliko več izgotovili kakor pa manj izurjeni delavci na Javorniku, ki vrhutega delajo še pri novih valjavnicah, ki še vedno potrebujejo izboljšav.

Družba gotovo nima namena staviti delavce na Javorniku slabše, kakor one na Savi-Jesenicah, in ko bodo delavci na Javorniku privajeni novim valjavnicam, bodo časih imeli tudi boljši zaslužek kakor delavci na Savi, kajti na Javorniku je računati z zadostno vodno močjo, vsled česar bode gonilna sila stalna.

Povišanja pogojenih zaslužkov si pa ravnatelj s to zlobno stavko ne dasta izsiliti ter se tej tudi ne vdasta in če delavci nočejo delati naprej, naj se zglase v miru za obračun, naj sprejmejo svoje knjižice in zapuste tovarno.

Delavci se niso vrnili nazaj na delo, ampak so dne 18. aprila podali spomenico, ki je obsegala popolnoma nerazpravičljive pogoje in napotila ravnateljstvo izdati oklic, v katerem se delavci na Javorniku pozivljajo, dne 20. aprila delo zopet pričeti, drugače se bodo smatrali kot iz dela izstopivši, ter naj potem pridejo po obračun in delavske knjižice.

Dne 20. aprila se je zgledalo le malo delavcev, ker jih je bila večina na poti v tovarno ustavljena in oplahena, a obračuna vendar ni nihče zahteval.

Ravnateljstvo je bilo po več delavcih poučeno, da bi radi delali, vendar da jih tovariši zadržujejo s pretenjem, vsled česar se je prosilo pri gosposki za varstvo, ki je bilo tudi takoj dovoljeno, toda kljub temu se z delom še ni pričelo.

V nedeljo, dne 24. aprila 1904, so priredili agitatorji iz Ljubljane velik šod, katerega so se udeležili skoraj vsi delavci iz Save-Jesenic in Javornika, ter delavce nagovarjali, naj tudi delavci na Savi stopijo v stavko, o čemer se je sestavila resolucija, ki naj bi se podala ravnateljstvu.

Ta resolucija se pa ni podala in v ponedeljek, dne 25. aprila, so prišli na Savi še vsi delavci v tovarno. Z delom se je pričelo redno, tako da se je mislilo, da delavci na Savi, kateri so v marcu prejeli tako obili zaslužek, ne bodo stopili v stavko. Toda na večer, dne 25. aprila, so šle vse delavke iz skladišč za žeblje na Javornik, kjer so jih agitatorji napotili, naj sklenejo stavko, kar se je tudi zgodilo. Žene in dekleta so šle po cesti čez Jesenice vun in so tako oznanjevale stavko. V torek, dne 26. aprila, so prišli kljub temu moški delavci polnoštevilno na delo. Pred vhomom v tovarno so jih pričakovale v praznični obleki žene in dekleta, ter jih nagovarjale, naj ostavijo delo. Vseeno se je pa pričelo z delom v vseh oddelkih. Še le ob pol 9. uri dopoldne so se branili najprej delavci pri veliki valjavnici (Grobstrecke) nadaljevati delo, šli so v posamezne oddelke, katere so deloma s pregovarjanjem in deloma s silo prisilili, da so ostavili delo. Popoldne so počivali vsi oddelki.

V tovarni so ostali popoldne le uradniki, mojstri in predelavci. Delavci so hodili po cestah, a se drugače vedli mirno. Ravnateljstvu niso nič sporočili, zakaj štrajkajo. Še le v sredo, dne 27. aprila, je prišla deputacija delavcev k ravnateljema in jima podala spomenico, ki je obsegala za zopetno sprejetje dela sledeče pogoje:

1. Zahtevam delavcev na Javorniku se mora ugoditi.

2. Dekletam in ženam, katere embalarajo žeblje, se mora izplačati najmanjši dnevni zaslužek 2 K.

3. Vsi moški delavci, brez izjeme, morajo imeti najmanj 3 K dnevnega zaslužka.

Ravnateljja sta zavrnila nedostojni nastop delavcev, opozorila jih na posledice, ako bi si hoteli na tako nepostavni podstavi izsiliti tako neosnovane zahteve, in ponovila izjavo, ki sta jo bila podala delavcem na Javorniku in izjavila odločno, da nečeta nikakim zahtevam ugoditi in tudi ne moreta.

Ravnatelj Luckmann, ki je prejel tri pretilna pisma, v katerih se mu grozi s smrtjo, ako se ne vda zahtevam delavcev, je odločno izjavil, da se nobeni grožnji ne umakne in da da rajši tudi življenje, predno bi si na tak nečuten način dal izsiliti zahteve; kdor noče delati, naj pride po obračun, da je pa sicer ravnateljstvo odločno, tovarne rajši za mesec dni zapreti, oziroma delo toliko časa ustaviti, da pridejo delavci do spoznanja in se sami javijo na delo. Te izjave so vplivale tem bolj, ko je še ravnatelj Trappen izjavil, da on ravnateljstvo in okolico takoj zapusti, ako bi se tem zahtevam ugodilo.

Zvečer je dospelo semkaj večje število orožnikov, gospod okrajni glavar pa je dal vse gostilne ob 8. uri zapreti, in tako je bil red in mir vzdržan.

Prihodnjega jutra se je zgledalo večje število delavcev in bilo jih je zadostno za požarno stražo in druga dela izven obrata v tovarni.

Ob 10. uri dopoldne sta se oglasila gospoda župnika iz Jesenic in Koroške Bele v obisk. Pojasnila sta ravnateljstvo, da difference in razburjenost zelo obžalujeta in sta ponudila svoje posredovanje, da se tako zaprečijo nadaljna škoda in morebitne nesreče.

Ravnatelj Luckmann se zahvali gospodoma in jim opiše vso stvar, ponovi delavcem zgoraj podano izjavo, da družba ni imela in tudi v prihodnje ne bode imela namena, delavce na Javorniku v enakih razredih in pri enakih uspehih staviti slabše kakor one na Savi, da pa na noben način ne more in ne sme privoliti v nikake koncesije, da bi se tako zlobno kakor ne-

postavno zapričeta stavka končala. Nadalje da rajši tovarne dalj časa ustaviti in da se na noben način ne vda.

Častita gospoda sta morala to stališče pripoznati in sta le prosila, naj se delavcem to odpusti, in naj se vsi brez izjeme sprejmejo zopet v delo, in naj se tudi nobeden ne kaznuje ali pa ne ukaže kaznovati.

Ravnatelj Luckmann je privolil edino v to priprošnjo s pojasnilom, da le vsled tega, ker so delavci komaj vedeli, kaj delajo in so bili le iz političnih vzrokov po zunanjih agitatorjih v to postopanje nashčuvani. Ko je ravnatelj Luckmann privolil v generalni pardon, sta izjavila častita gospoda, da so delavci pripravljani delo takoj zopet pričeti in sta prosila, naj se določi ura, kdaj bodo različni oddelki zopet z delom pričeli. Popoldne so se zglasili delavci sami, da so pripravljani z delom zopet pričeti, in pri tem se jim je objavil privoljeni generalni pardon.

S tem je zlobna stavka končana. Pri »Martinovih« pečeh se je takoj z delom pričelo, dočim se prične z njim pri drugih oddelkih v ponedeljek dne 2. maja 1904.

Delavci so imeli radi te zlobne stavke približno 30.000 K manj zaslužka in družba sama je oškodovana za okroglih 20.000 K.

Dosegli pa delavci niso nič, kakor kar jim je bilo pričakovati že od vsega začetka stavke, kajti, da se jim je njih nepremišljeno ravnanje odpustilo, je tudi vse, kar sta jim izposlovala oba gosp. župnika. C. Luckmann s. r. Trappen s. r.

Tudi tu je komentar odveč. Mnogi delavci, ki še delajo v tovarni, so to doživeli. Naša organizacija na Jesenicah je imela že vseh vrst težke mezdne spore in gibanja, toda vsi veste, s kakšno resnostjo in taktiko se je vse vodilo in končno tudi vedno pozitivno rešilo. Kdo ima torej interes delati proti tej naši resni in stvarni strokovni organizaciji?

RUDARJI.

Mezdni boj krmeljskih rudarjev traja dalje.

Že v zadnjih dveh številkah »Delavca« smo poročali o žalostnem položaju teh rudarjev. Med tem časom se je skušalo priti do obravnave, do katere pa vendar ni moglo priti vsled trdovratnosti g. A. Jakila, ki je izjavil zaupnikom II. skupine, da ne mara, da bi mu zastopnik »Zveze rudarjev« (Arh) šilil v želodec.

Delavstvo je na to na svojem shodu 3. avgusta soglasno sklenilo, da zaupniki II. skupine ne smejo obravnavati brez zastopnika Zveze. Nato je zastopnik Zveze sam na istem shodu izjavil, da tudi on ne mara nikomur v želodec lezti, najmanj pa g. A. Jakilu. On pristane na to, da lahko g. Jakil pred zaupniki II. skupine predloži zahteve sprejme in podpiše ter da v podpis Zvezi rudarjev. Mislili smo, da je to dovolj velika koncesija visokospoštovanemu g. A. Jakilu d. d. Ali varali smo se. On zavlačuje in zavlačuje in rudarska oblast kljub temu, da je v vsem obveščena, se ne zgane in vsemogočni g. A. Jakil d. d. se smeje, rudarji pa stradajo.

Ali, g. A. Jakil d. d., božji mlini meljejo počasi, a sigurno. Zveza rudarjev je dobila nad 100 plačilnih listkov vaših rudarjev, iz katerih je razvidno, da vaši rudarji niti dolga v vašem rudniškem konzumu ne morejo plačati, a kako hočete, da plačajo zakonite prispevke za soc. zavarovanje!

In res čudno! Vsak jugoslovanski podjetnik, predvsem pa še naš rodoljub, bi se moral sramovati, če plača rudarja kopača z Din 23.50 pri težkem osemurnem delu, a če je pa tisti kopač bolan, pa dobi Din 26.50 dnevno hrano. Torej Din 3.— več.

Mi vemo, da te sramote g. A. Jakil nima, zato pa vi, krmeljski rudarji, glejte, da boste svoje bojne vrste spopolnili tako, da boste vi g. A. Jakila te sramote rešili. Zato vsi v organizacijo!

Poziv onim rudarjem, ki so delali nekoč v Nemčiji!

Mnogo naših rudarjev je moralo tudi pred vojno v tujino za delom in kruhom. Tako je bila pred vojno poleg Amerike glavna točka naših izseljencev Nemčija. Porenje in Westfalska sta bili druga boljša domovina naših slovenskih rudarjev.

Ali prišlo je nesrečno leto 1914. Takozvana domovina je klicala svoje državljane pod orožje. Tisoči in tisoči so morali ostaviti Nemčijo. Malo se jih je vrnilo nazaj. Največ pa jih je po prevratu ostalo v svoji ožji domovini ter našlo zaposlitev v domačih rudnikih.

Vsled tega dejstva bi ti rudarji zgubili vse pravice, ki so si jih pred vojno pridobili v Nemčiji pri pokojninskem zavarovanju. Da se to ne zgodi in da tudi oni rudarji, ki še v Nemčiji delajo, prenesejo svoje pravice v našo državo, se je na pobudo prizadetih s sodelovanjem naših strokovnih organizacij in Delavsko zbornico sklenila tozadavna pogodba med Nemčijo in našo državo v obliki zakona z dne 15. dec. 1928, ki je stopil v veljavo z dne 6. julija 1929.

Ker pa besedilo zakona samega ni dovolj jasno povedalo, v katerih slučajih se more uporabiti čl. 23 in 26, a rok za prijave poteče s 30. septembrom 1930, se je Zveza rudarjev Jugoslavije sama obrnila na kompetentno mesto v Nemčiji, od koder je dobila dne 17. avgusta t. l. sledeče tolačenje teh členov:

Vsak rudar, ki je delal v Nemčiji, zapusti delo tam pred vojno, ob vojni ali po vojni, ima pravico do tam pridobljenih let, ako se izkaže, da je ob času prijave pri naših bratovskih skladnicah plačal 36 mesečnih prispevkov za pokojninsko zavarovanje

in da še po našem zakonu ni izgubil svojih pravic.

Vse te prijave je treba takoj poslati na naslov Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Vsaki prijavi je potrebno navesti starost, sedanji naslov, navesti, koliko let, od in do kdaj je delal v Nemčiji, v katerem rudniku (Zechu). Dobro je, če se navede tudi matr. štev. zavarovanja. Navesti se mora, kje je sedaj zaposlen in koliko mesečnih prispevkov (ali let) že plačuje prispevke v tukajšnje zavarovanje.

Zveza rudarjev Jugoslavije je tozadevno že poslala razglašene na vse rudnike v Sloveniji, kjer njene podružnice obstojajo. Rudarji, kateri ste prizadeti, požurite se! Rok je kratek.

Zagorje ob Savi. — Zopet smrtna nesreča.

V ponedeljek 11. avgusta, tik pred izvršitvijo šilta prve tretjine, se je pri izkladišču odsipa smrtno ponesrečil rudar Štefan Bevc. Povožili so ga polni vozički odpadnega materiala. Pokojni je bil star 34 let ter zapušča vdovo z 2 otročičema.

Zopet je zagorski rudar spremlj svojo sotrpino k zadnjemu počitku. Prerano ga je kruta usoda iztrgala iz naročja svoje ljube družinice.

Oh, če človek gleda, kako trga tuga takšno ženo in njene otroke, ko se vsuje črna zemlja na krsto, s katero ji je za vedno vzeto najdražje, pa pomisli, kdo in kako se uživa sad njegovega trpljenja, a družini pa ostane zopet samo gorje, potem se mora vprašati: pravica, kje si?!

Premogovna kriza in beda rudarjev.

Anketo je direkcija za šume in rude v zadnjem trenutku odpovedala, vršila pa se je kljub temu, ker so delegati že bili na potu v Sarajevo.

Konferenca, katero je sklicala direkcija za šume in rude v Sarajevu za 28. in 29. julij, je bila odgojena. Ker je pa prišlo obvestilo prepozno, so bili delegati že na potu. Vsled tega se je anketa v okviru seje Centralnega tajništva delavskih zbornic vseeno vršila. Prisostvoval ji je tudi zastopnik ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Anketa je prišla soglasno do sledečih zaključkov:

Porast rudarske industrije in delavstvo.

Naša rudarska industrija se je v pretečenih letih stalno dvigala. Vzrok je deloma racionalizacija, v glavnem večja produktivnost delovne sile.

Komu v korist?

Rudarji pa niso imeli od te povečane produktivnosti v splošnem nikakih koristi, niti z ozirom na delovni čas, niti v pogledu plač, niti z ozirom na izgraditev njihovih socialnih in zaščitnih ustanov.

Povečana industrija istotako ni vplivala na prodajno ceno premoga. Cene premoga niso padale sorazmerno produkciji.

Obseg krize.

Delna kriza je prizadela približno 1300 kvalificiranih delavcev in sicer: 1. Radi izčrpanosti v delu. 2. Radi nezavarovanju v slučaju brezposelnosti. 3. Radi nepovoljnih ali krivičnih odredb v predpisih o zavarovanju rudarjev v slučaju bolezni, starosti in brezposelnosti. 4. Radi nedovoljenega ali nepravilnega posredovanja dela za brezposelne rudarje.

Kaj je potrebno za izboljšanje tega položaja?

Z ozirom na ta položaj želi rudarska anketa:

1. da kraljevska vlada iz sredstev državnega proračuna ali izvanrednih kreditov za omiljenje brezposelnosti rudarjev votira potrebne zneske;

2. da kralj, vlada ukrene potrebo, da se s točnim izvajanjem odredb socialno političnih zakonov in z zgradbo delavskih stanovanj v rudnikih Srbije stvorijo bolj človeški in življenski pogoji, da bi bila na ta način mogoča fluktuacija kvalificiranih rudarjev iz Slovenije v te kraje, ki je radi neznosnih razmer otežkočena ali povsem onemogočena;

3. ker ima zaposlenje naših rudarjev trenutno največ izgledov v inozemstvu, je želeli, da se čimprej zaključi konvencija o reciprocitetnem socialnem zavarovanju s Francijo, kakor tudi z vsemi drugimi državami po vzgledu pogodbe z Nemčijo;

4. da bi se odpravile grobe krivice napram nezaposlenim rudarjem, je nujno, da se takoj izvrši revizija

pravilnika o bratovskih blagajnah, zlasti členov 47, 48, 49 in 50, ki določajo, da rudar po 6 mesecih odnosno 6 tednih, odkar je postal brezposeln, izgubi vse pridobljene pravice v blagajni. Rudarju je treba ohraniti njegove pridobljene pravice v zavarovanju;

5. novi rudarski zakon naj predvidi določbo, po kateri so rudarska podjetja dolžna iz čistega dobička izločiti gotove zneske v fond za podpiranje brezposelnih rudarjev. Obstoječe odredbe o pobiranju doklade za borze dela je treba spremeniti v toliko, da podjetniki plačajo večkratni znesek obremenitve rudarja. Tudi v rednih državnih in banovinskih proračunih naj se določijo vsote za podpiranje brezposelnih rudarjev, ki se naj vsako leto izločijo v namenjene fondе;

6. želeli bi bilo, da železniška uprava svoja naročila vrši po gotovem načrtu, ki bi omogočal pravilno funkcioniranje produkcije, tako da zaradi neenakih naročil v posameznih mesecih ne bi trpele stotine delavcev z tisoči rodbinskih članov. Pogajanja o dobavnih pogojih za novo dobavno dobo je treba pričeti o pravem času, tako da je v primeru nesporazuma mogoče pravočasno zaposliti rudarje v onih rudnikih, ki sprejemajo naročila;

7. za omogočenje večje porabe in produkcije domačega premoga je želeli, da država daje subvencijo domačim paroplovnim družbam v premožu iz domačih rudnikov, namesto v denarju;

8. glede na krizo in padanje cen, ki je v rudarstvu splošna pojava in glede na kakovost domačega premoga, ki krizo produkcije še povečuje, je mogoče razvoj domačega rudarstva zasigurati samo tako, da se s predelavo dvigne kakovost domačega premoga in ako se pristopi k predelavi premoga na bencin, koks in druge kemikalije. Tako predelan domači premog bi mogel kriti vse potrebe domačega gospodarstva.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Pletilke radovliškega okraja za strokovno organizacijo.

Na Lescah in v Radovljici se je tekom zadnjih let zelo razvila pletilna obrt in industrija, ki zaposluje danes že okoli 300 delavk. Prav je, da se pletilna industrija razvija in da pride tukaj naše gorenjsko podezelsko delavstvo do dela in zaslužka, saj se obilne družine ne morejo preživljati z dohodki od svoje zemlje, v kolikor jo pač imajo; ni pa prav, da hočejo nekateri (če ne vsi) teh pletilnih podjetnikov obogateti kar čez noč in to na račun teh bednih delavk; in to je ono, kar je dalo nam gorenjskim dečvam misliti...! Čeprav pravijo, da Kranjci in zlasti Gorenjci bolj počasi mislimo, smo razmeroma v kratkem času prišli do spoznanja, da se vrši tu pravcato nečloveško izkoriščanje človeka po človeku, in smo tudi našle sredstvo, ki je edino zmožno to omiliti, zaježiti in preprečiti. Povezmo na glas in vsem: to je strokovna organizacija.

V nedeljo 10. avgusta smo se zbrale na Jesenicah v Delavskem domu na prvi sestanku, katerega je na našo željo sklicalo tajništvo Splošne delavske zveze Jugoslavije iz Ljubljane. Sestanek je bil, kakor za prvič, zadovoljivo obiskan in je tajnik omenjene zveze sodr. Jakomin v kratkih besedah poročal o položaju tekstilnega delavstva in o potrebi strokovne organizacije. Po nekaterih praktičnih navodilih sodr. Jerama se je napravil sklep, ustanoviti podružnico Splošne delavske zveze Jugoslavije za radovliški srez s sedežem na Jesenicah. Izvolil se je pripravljalni odbor in so navzoče delavke takoj pristopile v organizacijo. S tem so temeljni kamni organizaciji pletilk položeni in so navzoče so-

Delavsko glasbeno društvo »Zarja« v Ljubljani

je ustanovilo

glasbeno šolo.

S tem hoče nuditi delavstvu možnost, da se glasbeno izobrazi vsak, ki čuti potrebo do glasbe.

Preskrbljeno je za prvovrstne učitelje. Pouk se začne s 1. oktobrom 1930 in bo dnevno od 17. (5.) ure do pol 20. (pol 8.) ure.

Vabimo Vas, delavci in nameščenci, priglasite se in vpišite tudi svoje sinove najpozneje do 1. septembra v pisarni »Zarje«, Delavska zbornica, I. nadstropje. Odbor.

družice sklenile iti z veseljem na delo, da postane njih organizacija močna in sposobna boriti se za izboljšanje položaja pletilk ter odpraviti neznozne razmere, ki so se po nekaterih podjetjih že vgnezdile. Kie in kakšne so te razmere, pa bomo poročale prihodnjič.

Vse delavke pozivamo, da pristopijo v naše vrste. V slogi je moč!

IVAN GRABER

V sredo 13. avgusta nam je neizprosna smrt ugrabila iz naših vrst, v najlepši moški dobi, sodruga Ivana Graber-ja. Pokojnik je bil dolgoleten pristaš delavskega gibanja in zvest član svoje strokovne organizacije. Vsled svoje poštenosti in značajnosti je bil povsod spoštovan in priljubljen. Kakor je pri svojem delu v sladkorski tovarni lepenec in papirja, kjer je bil zaposlen skozi 30 let, bil vreden in marljiv, tako je na drugi strani storil tudi kot zaveden delavec svojo dolžnost do svoje strokovne organizacije.

Umrlega sodruga, ki je bil vzor člana strokovne organizacije, bomo težko pogrešali in mu bomo ohranili trajen in hvalen spomin.

Njegovim svojcem naše iskreno sožalje! Podružnica Splošne delav. zveze Jugoslav. Sladki vrh.

Zborovanje steklarskih delavcev v Hrastniku.

Za nedeljo, dne 27. julija je naša podružnica sklicala članstvo na zborovanje in povabila oblastnega tajnika našega saveza za Slovenijo, sodruga Jakomina, da poroča o gospodarskih razmerah, o položaju delavstva in o delovanju naših strokovnih organizacij. Zborovanje žal ni bilo tako obiskano kakor bi bilo želeli, vendar je sodr. Jakomin temeljito obrazložil razmere delavstva, naloge strokovnih organizacij z ozirom na način gospodarstva, ki potiska delovno ljudstvo v čimdalje večjo bedo. Navzoči so govorili o zanimanjem sledili, ter izrazili željo, da bi takih sestankov moralo biti več, da bi se tako dvignilo med steklarskimi delavci več smisla za organizacijo.

Obpravnavale so se tudi domače razmere v steklarni. Poročalo se je med drugim, da je organizacija letos zopet izposlovala običajno vročinsko doklado. Povdarilo se je zlasti, da delavstvo delo organizacije veliko premalo ceni in da bi v primeru s tem, kar je organizacija za steklarsko delavstvo žrtvovala in izvojevala, moralo biti število članov najmanj še enkrat večje. V debati se je oglašilo več sodrugov, ki so vzpodbujali z vnetimi besedami sodelavce in sodruge, da naj gredo na delo za ojačanje steklarske organizacije v Hrastniku.

Tudi mi smo tega mnenja in res je, da bi morala biti organizacija steklarjev mnogo močnejša kakor je, ker za steklarje je Opći radnički savez res vse podvzel, da se zboljša njih položaj in je premalo število onih, ki znajo to organizacijsko delo ceniti. Nadejamo se, da bodo zavedeni steklarji vse storili, da svojo organizacijo ojačajo in dvignejo na ono višino, da bo njim v ponos in drugim za vzgled.

ŽIVILCI.

Peki — Ljubljana.

Zima se bliža! Čutimo jo, kako se bliža s hitrimi koraki. Postaja hladno, ljudje se že topleje oblačijo in marsikateri pekovski pomočnik se polasčajo skrbi, kaj bo pozimi, ko se sedaj tava in išče okoli službe. Mnogo se ugiba in dela, da bi se tudi to vprašanje enkrat rešilo, pa vedno je neuspeh pokazal, da tako ne gre. Vsako delo mora imeti svoj temelj in hrbenico in to je v tem slučaju organizacija. Toda večsilih je hrbenica šibka, ne more nositi ogromnega bremena. Šibi se in marsikateri krat klone, kar je znak nemočnosti.

Močnejša in večja organizacija ima tudi več brezposelnih, kar je jasno, ima pa tudi večjo avtoriteto in možnost, da svoje člane zopet uposlji. Tudi naša organizacija je razmeroma številna, pa vendar ni tako popolna, kakor bi si želeli. Še mnogo je pekovskih pomočnikov, ki hodijo po stranskih potih, ki jim niso znani cilji in dobrine organizacije.

Ti ljudje, ki nimajo smisla za organizacijo, so slednji samo v breme, ki razdira in zavira vsako delo. To je nevednost ali pa tudi sovraštvo, ki prevladuje med posamezniki, ki mislijo, da bodo brez organizacije isto tako dobro živeli. To je pa zmotno, ki se vedno in točno maščuje, ker to je točno preračunano in velja pravilo: danes meni, jutri tebi.

Primer: Nezaveden član pravi: Jaz ne rabim organizacije in mirno izstopim! Čez en mesec, dva, leto, dve leti ali pa tri isti član: Sodrug! pomagajte mi, sem brez posla in sredstev. Toda takemu se ne da mnogo pomagati, ki vedno več je, kakor pa organizacija. Kmalu pa vsakdo spozna, da se je vedno bridko zmotil. Takih primerov je na kupe in mnogo se jih je vrnilo nazaj v organizacijo, ki so spredeli, da ni dobro samemu hoditi, ker ne zna, ker nima hrbenice!

Sodrug! Vsakdo ve, da je to gola resnica in Vaša dolžnost je, da poučite vse one, ki imajo voljo vstopiti v organizacijo, in posvarite one, ki mislijo, da je tudi brez organizacije dobro in lepo na svetu.

Delavci in trpinji, skupaj, in glave pokonci. Moramo pokazati, da smo še močni in naša hrbenica se ne sme nikoli upogniti, naše glave ne smejo kloniti. Mi hočemo boljše življenje, boljše plače in pravične delovne pogoje.

Vsako se mora zavedati, kdo je in kam spada, zato pa vsi v organizacijo Zveze živlcev, naj ne bo nikogar, ki bi imel gluha ušesa za naše opomine. Kajti današnje življenje je večni opomin, da tako se ne more dolgo živeti, ker

jaz sam sem — nič,
mi vsi smo — moč!

Podružnica pekovskih pomočnikov v Ljubljani namerava, kakor vsako leto, tudi letos prirediti vinsko trgatavo. Ta prireditev je jako stara in povsod priljubljena, kakor pa sodimo po sedanjih pripravah, pa obeta biti letošnja vinska trgatava nad vse sijajna in zanimiva.

Ker pričakujemo od sodrugov, ki so v naši bližini, da bodo v čim največjem številu posejili to prireditev, jih že sedaj opozarjamo na to ter upamo, da se bodo vsi častno odzvali našemu vabilu.

Čas in mesto bomo pa še pravočasno priobčili.

Pivovarji.

Delavstvo pivovarne Union postaja že nestrpno, ker mezna pogajanja še vedno niso zaključena. Seveda po tolikem času izgleda vse skupaj malo čudno, vendar dotični, ki pozna razmere, ve, da se stavlja vedno zapreke, ki ovirajo hiter in zadovoljiv potek pogajanj.

Vodstvo pivovarne Union odlaša s končnim podpisom kolektivne pogodbe. Glavna zapreka temu je bila, da je bil upravni svet dosedaj na dopustu, zato je treba počakati, da se slednji sestane.

Vkljub temu pa so se izvršile številne intervencije, s katerimi se je hotelo doseči, da se potek pogajanj pospeši. Seveda je ravnatelj obljubil, da bo do 10. avgusta zadeva rešena, ker do tega časa bo upravni svet že prisoten.

Pred par dnevi pa so bili obratni zapuiski pozvani k ravnatelju, kateri jim je sporočil, da je upravni svet odobril 10% poviške na tri mesece, in sicer za julij, avgust in september, da se bo praznovanje vršilo na Veliko noč in Božič, kar velja tudi za Maribor. Na podlagi uredbe g. bana zakonito določenih praznikov, in sicer:

1. Ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov (1. decembra).
2. Rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra (17. decembra).
3. Novo leto (1. januarja).
4. Trije kralji (6. januarja).
5. Rešnje Telo.
6. Vsi svetniki (1. novembra).
7. Božič (25. decembra).
8. Sv. Jožef.
9. Vnebohod.
10. Sv. Peter in Pavel (29. junija).
11. Marijino vnebovzetje (15. avgusta).
12. Marijino brezmadežno spočetje (8. decembra).

odloči delavstvo sporazumno z ravnateljstvom ali se vsi praznujejo ali se kateri izpuje. Poleg tega se bo praznoval 1. maj, kar je tudi v kolektivni pogodbi.

Pivo kot deputat se dosedaj še ni moglo uveljaviti, ker vodstvo kar najodločneje odklanja, vendar je možnost, da se dobi pivo po tovarniški ceni, ko bodo gotovi sezonski zaključki. Kakor se je zadrževalo, se bo pivo dobilo, toda zadnjo besedo ima upravni svet.

Ako pomislimo na vse te okolnosti, ki se porajajo današnje dni, si vendar moramo na tihem priznati, da so to uspehi komaj vidni, niso materijelno veliki, so pa prvi znak k izboljšanju, vsaj kar se tiče piva. Nikomur se ne more odrekati dobra volja, a največjo zaslugo ima organizacija kot taka, ki je dandanes takorekoč 100%. In na to smo lahko ponosni. Ako ne bi bila organizacija pivovarjev tako trdna in njeni člani vsi, kakor en mož, ne bi bilo mogoče v času tako slabe konjunktore doseči tega.

Ne smemo pa biti črnogledi, ker drugo leto se zna zgoditi, da dobimo pivo, ampak ne po tovarniški ceni, nego čisto zastoj. Če pa drugo leto ne, pa tretje, toda dobili ga bomo in magari za vsako ceno, pa saj nam to ni nič novega, ker smo ga že imeli, samo ni bilo enkrat dovolj moči, da bi ga ubranili.

Sodrug! Samo tako naprej, vedno pridobivati naše stare pravice nazaj, nikakor pa pustiti vzeti še to bore malo, kar imamo.

Peki — Ljubljana.

V nedeljo, dne 31. avgusta 1930, se vrši redni članski sestanek pekovskih pomočnikov v Ljubljani ob 10. uri dopoldne v prostorih hotela »Lloyd« na Sv. Petra cesti z jako važnim in obširnimi dnevnim redom.

Ker so potrebne tudi priprave za vinsko trgatavo prosimo, da se čim številneje udeležite sestanka ter sodelujete na prireditvi.

Vabimo vse sodruge, da se sestanka udeležijo in pripeljejo tudi svoje sodelavce, ki se žele organizirati. Odbor.

Peki, Celje.

V nedeljo, dne 31. avgusta 1930, se vrši izredni občni zbor podružnice pekovskih pomočnikov v Celju s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo starega odbora.
2. Volitev novega odbora.
3. Razno.

Dolžnost vseh sodrugov je, da se izrednega občnega zbora sigurno udeležijo, ter pokažejo zanimanje za napredek organizacije.

Važno je, da se na tem občnem zboru sestanemo vsi sodrug ter skupno in složno započnemo z novimi močmi za čim večjo moč organizacije, za ugled, katerega si moramo utrditi, da se bo naša organizacija upoštevala povsod.

Sodrug! Vsi morate sodelovati pri tem delu, ker vsi skupaj smo organizacija in treba se je pogovoriti za bodoče delo, ki nas čaka in ki ga bo treba vestno in agilno izvrševati.

Sodrug! Naj ne bo nikogar, ki bi izostal v nedeljo, 31. avgusta!

OBLAČILNI DELAVCI.

Pospeševanje krojaške obrti.

Danes imamo pri nas dva zavoda, katera pospešujeta krojaško obrt, oziroma katera sta si stavila to za svojo nalogo. To sta državni zavod za pospeševanje obrti in pa obrtni odsek za pospeševanje obrti T. I. O. Z. v Ljubljani. Ta dva zavoda prirejata po celi Dravski banovini pri krojaševanju tečaje za krojače in šivilje. S tem je njihovo pospeševanje obrti zaključeno. Vprašanje pa je, ali to delo obrt pospešuje ali jo uničuje in ako je to delo za pospeševanje obrti tudi zadostno. Kakor se čita v strokovnem časopisu obrtništva, se oni na svojih zborovanih vedno pritožujejo čez šušmarstvo. Kdo pa šušmarji? Tisti pomočnik, katerega mojster po učni dobi takoj odslovi in ne najde drugod nobenega nameščenja. Priredijo se »Kurz« in hajd v kurz, potem pa postane sam svoj gospodar. Ker današnji obrtni zakon predvideva štiriletno pomočniško dobo, da si lahko dobi obrtni list, postanejo taki pomočniki brez obrtnega lista šušmarji. In takih šušmarjev je po mestih in na deželi dovolj. Ti šušmarji, kateri nimajo dovoljne prakse v svoji stroki, navadno delajo konkurenco z nizkimi cenami, drugim, strokovno dovolj izobraženim obrtnikom, obenem pa oskudujejo naročnike za njih naročila z nesolidno izvršitvijo. V tem slučaju mislimo, da prireditelj teh kurzov obrti več škoduje, nego jo pospešuje. Radi tega bi dotični zavodi morali paziti na kvalifikacijo udeležencev teh kurzov. To mislimo glede prvega vprašanja. Kar se pa tiče drugega, ali je to delo teh zavodov dovoljno, pa sledeče. Vajenec, kateri se uči tri leta svoje obrti, se navadno sam ne zani, da si pridobi dovolj znanja v stroki, katero ista zahteva. Nekaj po svoji malomarnosti, največ pa po krivdi njihovih mojstrov, kateri imajo vajence večji del le zato, da jim opravljajo razna hišna dela in pa kot tekače od trgovine do trgovine in naročnikov. Da se tak vajenec ne more dovolj izobraziti v svoji učni dobi, je gotovo. Ko pa je prost, pa mojster zahteva, da bo kvalificiran. Tu bi imela oba zavoda za pospeševanje obrti dovolj polja za izvršitev nalog, katere jim predvideva njihov naslov. V drugih državah obdržujejo pomočniški zbori, s pomočjo raznih obrtnih inštanck strokovne kurze in šole, v katerih se pomočniki izobrazujejo in izpopolnjujejo svoje znanstvo, katerega si kot vajenci niso mogli ali hoteli pridobiti. V teh kurzih ali šolah se poučuje izdelovanje vseh modnih izdelkov, o najnovejših zahtevah mode, o reviziji krojev in drugi krojaški tehniki. Tudi pri nas bi potrebovali take kurze, kateri naj bi se vršili izven seziye v mesecih januar-februar, ali pa julija-avgusta. Ker pri nas pomočniški odbori ne obstojajo, naj bi te kurze obdrževala omenjena dva zavoda z materijelno pomočjo obrtnih zadrug in D. Z. S tem bi zavoda res pravilno izvrševala svojo nalogo in pospeševala obrt, ne pa le s krojnimi tečaji, kateri pri nekvalificiranih udeležencih nimajo navadno nikakega uspeha, in je ves trud krojnega učitelja zaman.

Važni sklepi kongresa federacije oblačilnih delavcev.

Mednarodni kongres oblačilnih delavcev nalaga upravi Internacionalne, da se informira v vsaki državi pri svoji priključeni zvezi o delovnih razmerah in delovnih potrebah dotične države, da krojači in krznarji ne bodo po nepotrebnem potovali v države, kjer vlada brezposelnost in isto še povečavali. Zato se polaga vsemu članstvu pozornost, da se preje informira o prilikah v kraju, kamor hoče potovati, da si s tem prihrani nepotrebne stroške.

Kongres konstatira, da vedno napredujejo oblačilna industrija, posebno v tehničnem pogledu, zaposluje vedno več mladih ne kvalificiranih moči. Dalje, da krojaška in krznarska obrt pri tej gospodarski krizi potrebuje vedno manj učnih moči, med tem pa, ko se opaža, da se iste vedno bolj pomnožujejo, kar povzroča pomanjkljivo izobrazbo in konkurenčne cenene moči. Ta dva faktorja pomenita nekaj zastoj v napredovanju plačilnih in delovnih pogojev delavstva. Da ne bodo preveč zaposlene učne moči delale prevelike konkurence delavstvu, je potrebno, da se pridobi tudi znanje, delu odgovarjajoče plačilo. Varstvo vajencev proti izkoriščanju in skrb za dovoljno izobrazbo njih, je nujno potrebna.

Predpogoj za uspeh tega strokovnega dela pa je, da mladino poučimo in vzgojimo k solidarnosti.

Vsled tega kongres nalaga vsem priključenim organizacijam, da vajenstvo vzgajajo v smislu praktične skupnosti v organizaciji. Zato naj vse organizacije ustanovijo svoje vajeniške odseke in polagajo kolikor mogoče pažno zanje tudi v strokovnem časopisu, s posebnimi listi, ali pa vsaj s članki. Cilj teh mladinskih odsekov more biti, da mladino dobro vzgojimo v organizatoričnem smislu, jih poučimo v socialnih vprašanjih in izobrazimo, da bodo vzgledni člani strokovne organizacije mednarodnega delavstva.

Kongres je sklenil, še več važnih sklepov glede krznarjev in predelavcev kož, katere pa naše članstvo ne bo zanimalo in jih vsled tega ne prinašamo.

Sklenila se je tudi mala sprememba pravil.

Izvolila se je sledeča uprava Internacionalne: J. Anderson (Kopenhagen) za skandinavske dežele; A. Conley (Leeds) za Anglijo; K. Folber (Praga) za slovanske dežele; M. Plettl (Berlin) za nemške dežele; G. Ringenbach (Pariz) za latinske dežele; kot namestniki O. Balassa (Budimpešta), J. Larsson (Stockholm), F. Liebaers (Bruselj) in W. Plovig (Berlin).

MONOPOLCI.

Tatvine v ljubljanski tobačni tovarni.

Te dni je bila obravnavana na sodišču v Ljubljani, Stali so pred sodniki delavci. Oženjeni, očetje nedoraslih otrok, nepreskrbljenih otrok. Pomanjkanje, gladovanje otrok in žene jih je zmotilo, da so hoteli pomagati otročičkom z nekoliko večjim kosom kruha. Ker z 800 Din mesečno je tanek, zelo tanek kosček kruha.

Ali postava, paragrafi so mrzli. Govore o kazni in sodniki so jih kaznovali. Očete, ki so delali celi mesec dan na dan za 800 dinarjev.

Dajte človeka dostojne plače za celodnevni naporni trud človeka, pa ne bo tatvin. In otročički in njih mamice ne bodo gladovale in sedaj, ko so očetje obsojeni, naravnost od gladi umirale.

Vam, tobačni delavci in delavke, pa to: Vsi do zadnjega v strokovno organizacijo, v resnično, pravo, bojno strokovno organizacijo. In nesramno nizke plače 800 Din na mesec bodo izginile. Mesto njih pa boste imeli človeka dostojne plače.

Brez boja ni zmage, brez zahtev ni datjate.

Posamezni in razdvojeni Vaši »jazi« ne dosežejo ničesar. Bodite eno, bodite »MI«, pa boste videli, da bo ta »MI« odpravil pomanjkanje v Vaših družinah.

Razno.

Iz pisarne centralnega tajništva Delavskih zbornic.

Te dni se je vršilo v Sarajevu več važnih socialno-političnih sestankov. Osrednji urad za zavarovanje delavcev je priredil sestanek nekaterih komisarjev in upravnikov okrožnih uradov iz Bosne. Na tem sestanku je bil izdelan načrt za stavbo in za razne druge investicije v Kasindolu in za nekatera druga mesta na teritoriju primorske, drinske in vrbske banovine. Te nove naprave bodo znatno izboljšale tamkajšnje ustanove delavskega zavarovanja.

Potem se je vršila seja odbora centralnega tajništva Delavskih zbornic. Na seji se je razpravljalo o razmerah v Borzah dela, o pripravljanih delih za revizijo socialne zakonodaje. Poročilo o delovanju delavske delegacije na Mednarodni konferenci Dela v Ženevi je bilo sprejeto na znanje ter se je sklenilo, da se vse konvencije Mednarodnega biroja Dela tiskajo in da Delavske zbornice podpirajo pokret za ustvaritev medbalkanske unije, s posebno pažno, da se razširi tudi na socialno-politično oblast.

Nato se je vršila anketa o stanju naše rudarske industrije in o položaju rudarjev, ki so z zmanjšanjem produkcije težko prizadeti. Te ankete so se poleg Delavskih zbornic udeležili tudi delegati vseh rudarskih strokovnih organizacij.

Nameravala se je vršiti tudi konferenca vseh inspektorjev dela z delegati ministrstva socialne politike in narodnega zdravja ter delegati socialnega zavarovanja in Delavskih zbornic, se je preložila za poznejši čas.

Raznih konferenc so se deloma udeležili načelnik ministrstva socialne politike g. Dušan Jeremić in inspektor dela v Sarajevu g. inž. Brašovan.

Dr. Živko Topalović.

Poslodavcem.

Na posebno odredbo ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje smejo izdajati izjave v zadevi zaposlovanja inozemskih delavcev v smislu § 4. tozadeyega pravilnika le Javne borze dela (centrale), nikakor pa ne podružnice, ekspoziture ali poverjenosti borz dela. Poslodavci na področju Javne borze dela v Ljubljani se vsled tega opozarjajo, da je vse tozadevne prošnje vlagati pri Javni borzi dela v Ljubljani, ne pa pri podružnici v Mariboru in pri ekspoziturah v Kranju, Celju in v Murski Soboti. Vsaka vloga je v smislu določb zakona o taksah se mora kolekovati po Din 5 ter priložiti za rešitev kolek po Din 20.

Sodrug!

Ali si že član Cankarjeve družbe?

EMIL MORE

sodavičar — Ljubljana

Kelle-Murnova cesta 11—Smrtniška c. 11

priporoča izvrstno soda-vodo iz tekoče ogljikove kisline ter pokaže z pristnim sladkorjem. Zastopstvo in izdelovanje Jogura